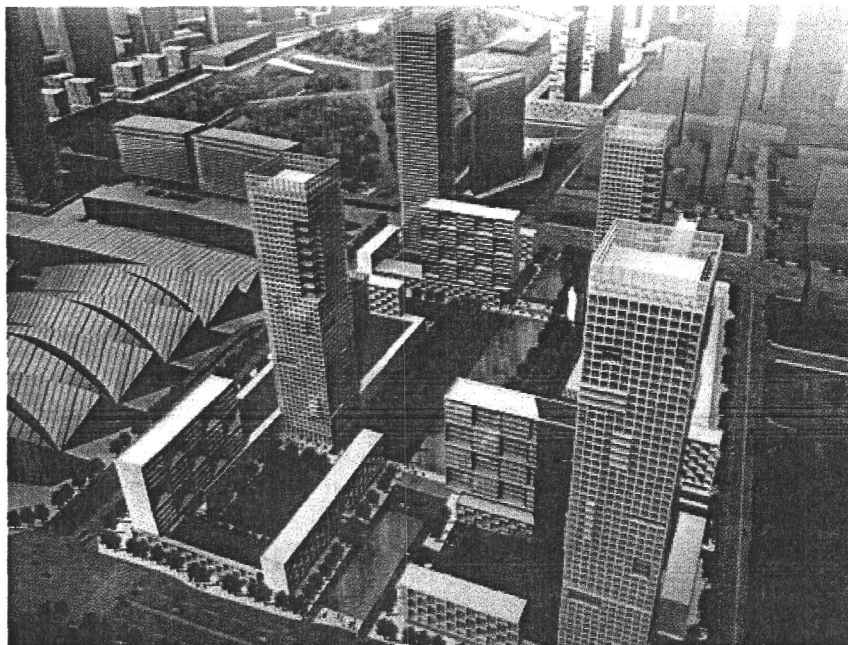

ภาพที่ 2.63

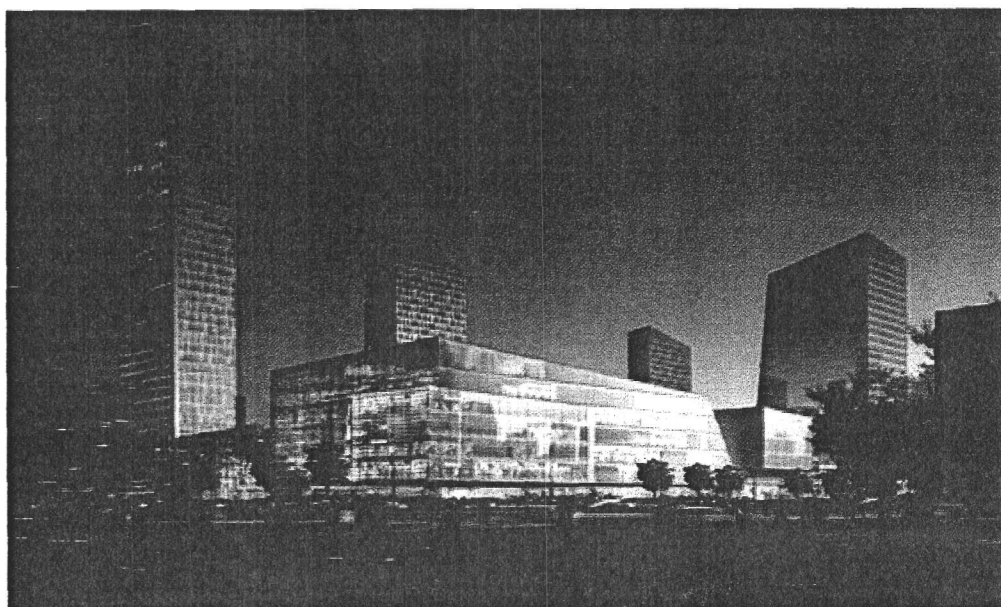
ทัศนียภาพส่วนที่พักอาศัยแบบผสมผสาน ใกล้ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า เมืองซองโด

ที่มา: New Songdo City Development, 2005.

ภาพที่ 2.64

ทัศนียภาพอาคารห้างสรรพสินค้า เมืองซองโด

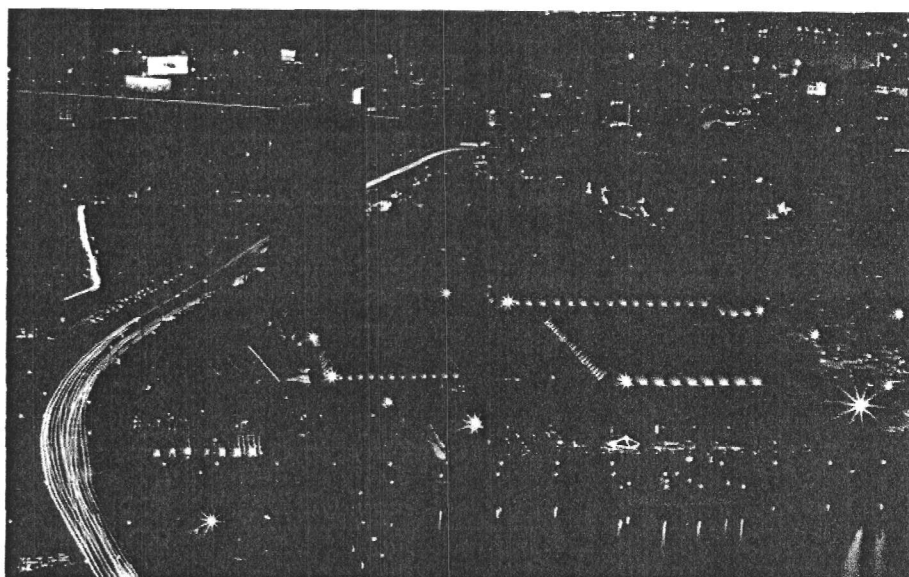
ที่มา: New Songdo City Development, 2005.

สรุปสาระสำคัญในการออกแบบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติใกล้ท่าอากาศยานนานาชาติ

โครงการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติใกล้ท่าอากาศยานนานาชาตินั้น มักไม่ใช้การออกแบบเพียงแต่ตัวอาคารโดดเด่นอยู่เพียงอาคารเดียว แต่มักมีการออกแบบเป็นโครงการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติขนาดใหญ่และครบวงจร หรือเรียกว่า ศูนย์กลางศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ (central region for convention and exhibition center) โดยประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโครงการหลัก คือ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ อาคารพาณิชยกรรม อาคารสำนักงาน อาคารพักอาศัย โรงแรม โดยจะต่างจากศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าสมัยก่อน ที่ภายในโครงการจะมีพื้นที่บริการเฉพาะการประชุมและการแสดงสินค้า เช่น ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ที่ต้องอาศัยบริการสถานที่พักผ่อน โรงแรม และนันทนาการจากบริเวณรอบนอก (ภาพที่ 2.65)

ภาพที่ 2.65

ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติแบบดั้งเดิม

ที่มา: QSNCC, 2005.

แต่เมื่อการประชุมและแสดงสินค้าในปัจจุบันมีขนาดการจัดจำนวนผู้เข้าร่วมที่ใหญ่ขึ้น และระยะเวลายาวนานมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องมีพื้นที่ใช้สอยบริการที่พัก การจับจ่าย การพักผ่อน เกิดขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมดังกล่าว

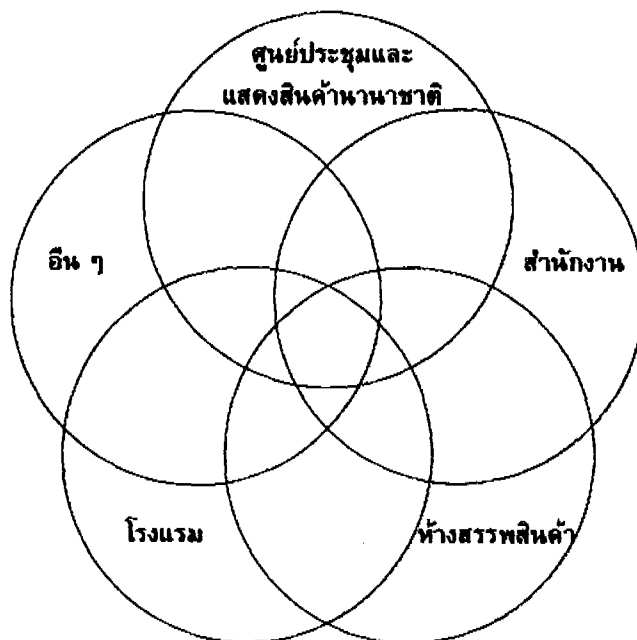
นอกจากนี้อาคารเหล่านี้จะมีพื้นที่มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และแนวคิดในการออกแบบโครงการ โดยไม่จำเป็นที่พื้นที่ของศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติต้องมีพื้นที่ก่อสร้าง (built-up area) หรือพื้นที่โครงการมากที่สุด และนิยมออกแบบให้เป็นการใช้งานอาคารแบบผสมผสาน เช่น สำนักงานและศูนย์การค้า ศูนย์การค้าและศูนย์ประชุม สำนักงานและคอนโดมิเนียม เป็นต้น (ภาพที่ 2.66) ดังตารางที่ 2.12 แผนภูมิที่ 2.1 และตารางที่ 2.13 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. อาคารสำนักงาน
2. อาคารพาณิชย์กรรม
3. โรงแรม และศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ
4. อาคารพักอาศัย

ภาพที่ 2.66

พัฒนาการองค์ประกอบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ

องค์ประกอบศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติแบบใหม่

ศูนย์กลางการประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ

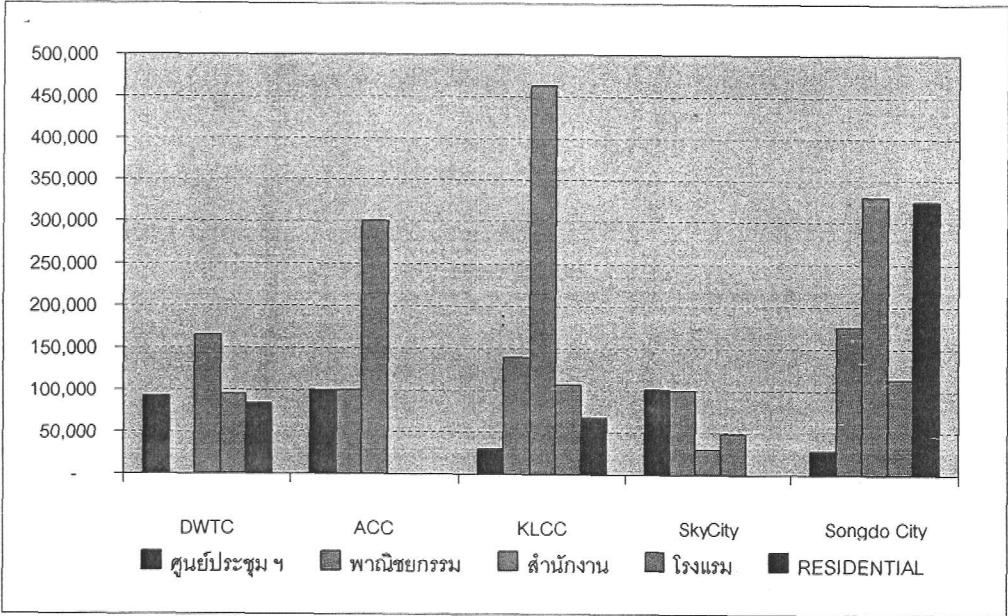
ตารางที่ 2.12

การเปรียบเทียบพื้นที่ก่อสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า เทียบกับพื้นที่โครงการทั้งหมด และพื้นที่ก่อสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ

โครงการ		ระยะเวลา เดินทางจาก ท่าอากาศยาน	พื้นที่ โครงการ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ส่วนศูนย์การประชุมและแสดง สินค้านานาชาติ		
				พื้นที่โครงการ		พื้นที่อาคาร ตารางเมตร
				ไร่	%	
1	ดูไบเวิร์ลด์เทรดเซนเตอร์	15	400	200	50%	91,000
2	เอเชียคอนเวนชันซิตี	20	200	73	37%	100,000
3	กัวลาลัมเปอร์ซิตีเซ็นเตอร์	25	262	19	7%	29,000
2	สกายซิตี	5	360	105	29%	101,000
5	ซองโดซิตี	15	237	98	41%	27,872
ผลรวม		80	1,459	494	-	348,872
ค่าเฉลี่ย		16	292	99	33%	69,774
ค่าต่ำสุด		5	200	19	7%	27,872

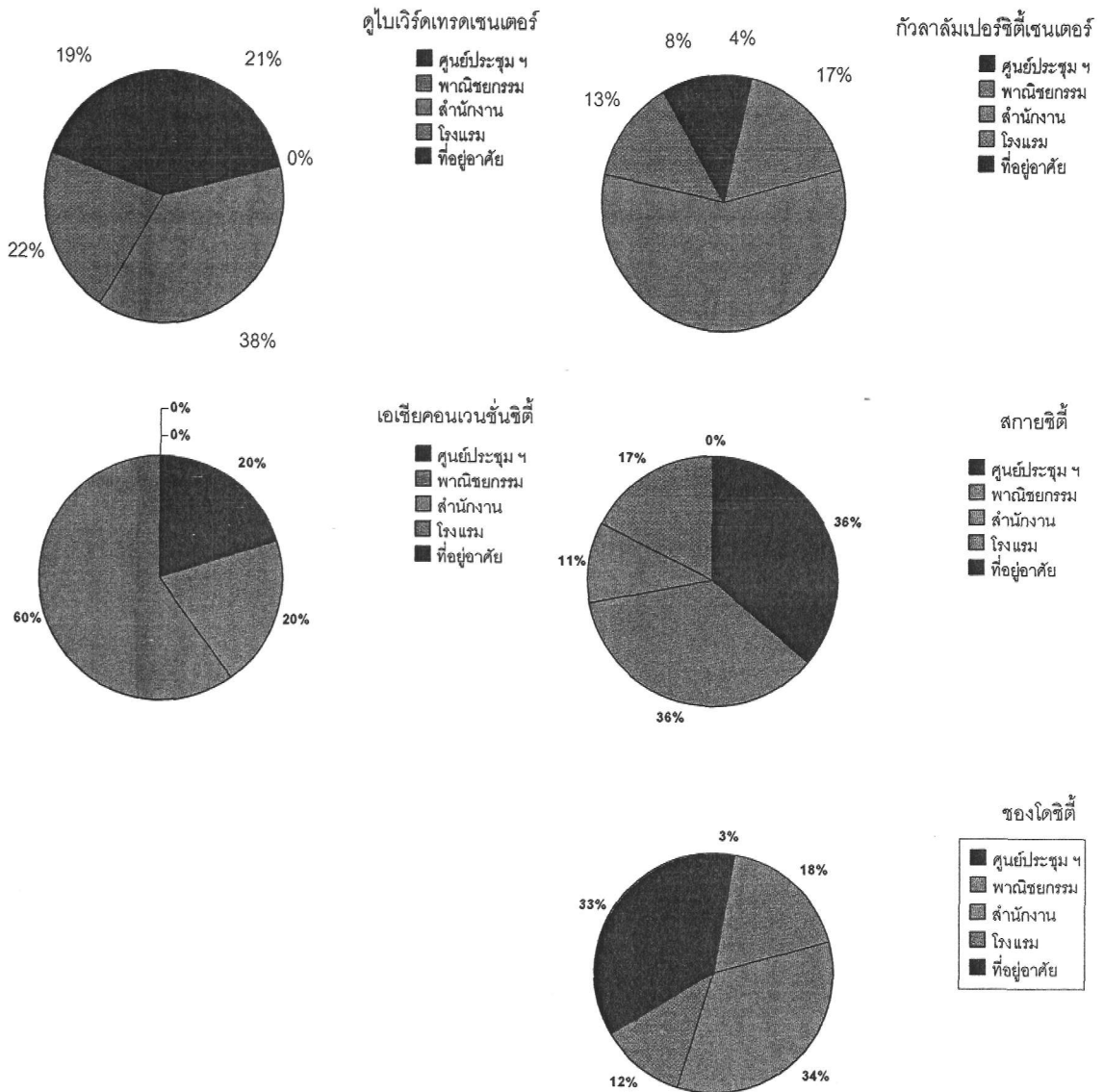
แผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิแท่งแสดงสัดส่วนพื้นที่ก่อสร้างแยกตามรูปแบบของศูนย์ประชุม และแสดงสินค้าครบวงจรใกล้ท่าอากาศยานนานาชาติ

แผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิวงกลมแสดงเปอร์เซ็นต์พื้นที่ก่อสร้างของศูนย์กลางการประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ

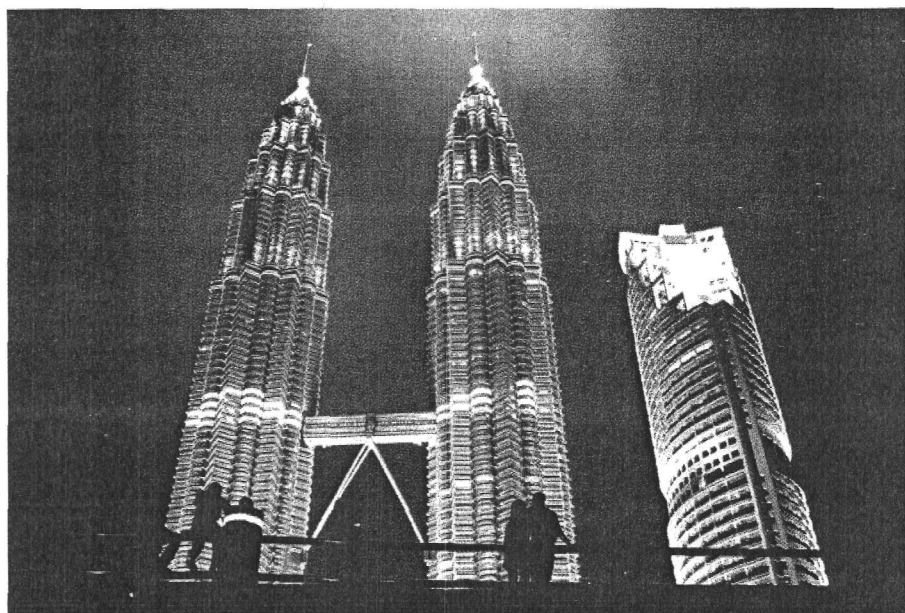

1. อาคารสำนักงาน เป็นพื้นที่ก่อสร้างหลักและมีมากที่สุดภายในโครงการ เนื่องจาก การสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ ใกล้ท่าอากาศยานนานาชาติ นั้น มักจะเป็น เมืองใหม่ หรือที่เรียกว่า “เมืองท่าอากาศยาน” ด้วยตำแหน่งที่ตั้งใกล้สนามบินนานาชาติของ ประเทศนั้น กลายเป็นจุดดึงดูดการทำธุรกิจธุรกรรมต่าง ๆ จึงต้องมีการเตรียมพื้นที่สำนักงาน เพื่อ รองรับบริษัทที่เกี่ยวข้องกับพาณิชยกรรมท่าอากาศยาน ไม่ว่าจะเป็น บริษัทการขนส่ง บริษัทน้ำมัน

บริษัทประกันภัย ฯลฯ ทั้งนี้ และอาจออกแบบให้มีอาคารสำนักงานหลายอาคารหรือมากกว่า 2 อาคารขึ้นไป แต่มีอาคารใหญ่ที่สุด 1 อาคาร เพื่อบริหารบริษัทสำนักงานใหญ่ ที่สำคัญของประเทศ เช่น อาคารปิโตรนาส เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย อีกทั้งยังเป็นแลนด์มาร์กที่น่าจดจำให้เมืองได้อีกด้วย (ภาพที่ 2.67)

ภาพที่ 2.67

ทัศนียภาพอาคารปิโตรนาส

ที่มา: KLCC City Center, 2005.

2. อาคารพาณิชย์กรรม นิยมออกแบบให้เป็นห้างสรรพสินค้า เช่น ซูเรีย เคแอลซีซีมอลล์หรือชั้นเทศชิตีมอลล์ที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่มาก โดยเฉลี่ยมีพื้นที่เกินกว่า 100,000 ตารางเมตร องค์ประกอบภายในนั้น ออกแบบในลักษณะที่เรียกว่าศูนย์ความบันเทิงครบวงจร ประกอบไปด้วย โรงภาพยนตร์ ภัตตาคาร สถานที่ออกกำลังกายในร่ม ไฮเปอร์มาร์ต สถาบันภาษา ดนตรี สโมสร ฯลฯ ทำให้อาคารนั้นใหญ่โต และใช้พื้นที่โครงการมาก อาจเป็นอาคารเดี่ยว เช่น ซูเรีย เคแอลซีซีมอลล์หรือไม่ได้เป็นอาคารสำหรับพาณิชย์กรรมหรือห้างสรรพสินค้าแยกออกไป แต่เป็นการใช้พื้นที่ชั้นล่างของอาคารต่าง ๆ จัดสรรเพื่อเป็นห้างสรรพสินค้าสามารถเชื่อมต่อกันได้ทุกอาคาร ทำให้กิจกรรมรอบโครงการนั้นคึกคักทั่วถึงกัน เช่น ชั้นเทศชิตีมอลล์ที่อยู่ภายใต้อาคารศูนย์ประชุมแสดงสินค้านานาชาติสิงคโปร์ และอาคารสำนักงานทุกหลัง และในศูนย์การค้าเองนั้น อาจ

มีศูนย์แสดงสินค้าย่อยที่มีขนาดเล็ก เพื่อรองรับการจัดงานแสดงสินค้า จัดกิจกรรมของย่านพาณิชย์กรรมแถวนั้น

3. โรงแรม เป็นปัจจัยสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาทำธุรกิจ ผู้มาแสดงสินค้า ผู้ร่วมประชุม และผู้โดยสารที่แวะผ่านทั้งในประเทศและนอกประเทศ "ซึ่งถ้าเป็นโรงแรมที่สามารถให้บริการแก่สนามบินได้ ควรตั้งอยู่ในระยะ 5 กิโลเมตรจากสนามบิน เช่น สนามบินฮีทโธรว์ (Heathrow Airport) มีโรงแรมระดับสี่ดาวและห้าดาวในระยะ 5 กิโลเมตรจากสนามบิน รวม 10 แห่ง มีห้องพักรวมกัน 3,660 ห้อง ซึ่งจากกรณีศึกษานั้น ค่าเฉลี่ยโครงการอยู่ห่างจากสนามบิน 20 นาที มีจำนวนโรงแรม 904 ห้อง พื้นที่ก่อสร้าง 90,903 ตารางเมตร ซึ่งประกอบไปด้วยโรงแรมสำหรับธุรกิจและโรงแรมหรูระดับห้าดาว

1) โรงแรมธุรกิจระดับสี่ดาว (4 - stars business hotel) โดยมากอยู่ติดกับศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชมนิทรรศการ หรือร่วมงานประชุม ตลอดจนผู้ออกนิทรรศการ ผู้จัดการแสดงสินค้าและการประชุมมืออาชีพ (PEO และ PCO) ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับงานประชุมและแสดงสินค้า เช่น โรงแรมโนโวเทล (Novotel Hotel) และโรงแรมไอบิส (Ibis Hotel) ของศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติดูไบ (DIEC และ DICC) โรงแรมเทรดเดอร์ (Traders Hotel) อยู่ติดและเชื่อมต่อกับศูนย์ประชุมเคซีแอลแอล (KLCC Convention Center) ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

2) โรงแรมหรูระดับห้าดาว (5 - stars luxury hotel) หรือ โรงแรมระดับโลก ลูกค้าส่วนใหญ่มักเป็นนักธุรกิจระดับสูงสุด ดารา นักแสดง นักการเมืองระดับสูง และเศรษฐี ซึ่งในโรงแรมจะมีห้องอาหารหลายห้องหลายแบบ ระดับสูง ราคาแพง ส่วนในห้องพักรับรองของเครื่องใช้ก็จะมีคุณภาพดีเป็นพิเศษ เช่น โรงแรมแมนดาริน

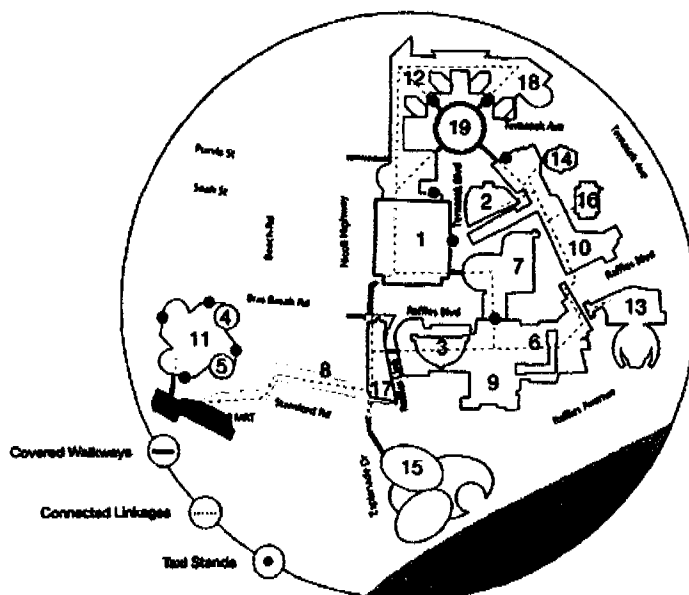
4. อาคารพักอาศัย ในพื้นที่รอบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ ใกล้ท่าอากาศยานนานาชาตินั้น มักมีราคาสูงและเป็นอาคารรูปแบบคอนโดมิเนียมและเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์เป็นหลัก เพื่อรองรับผู้ที่จำเป็นต้องเข้ามาติดต่อธุรกิจการค้า การประชุม และแสดงสินค้า ฯลฯ เป็นเวลานานหลายอาทิตย์ หรือหลายเดือน ซึ่งการเข้ามาพักในเขตที่พักอาศัยจะมีค่าใช้จ่ายที่ประหยัดกว่าการเข้าพักที่โรงแรม แต่กลุ่มผู้อยู่อาศัยหลักในเขตที่พักอาศัยนี้ คือ กลุ่มผู้อยู่อาศัยถาวร ที่มีรายได้สูง และต้องการอยู่ในเขตธุรกิจกลางเมืองของเมืองใหม่นี้ (central business district – CBD) ซึ่งการออกแบบเขตพักอาศัยนี้จะมีลักษณะผสมผสาน (mixed – use) กับพื้นที่สำนักงาน อาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเส้นไหลของกิจกรรม การพักอาศัย การค้า และการทำงาน จากกรณีศึกษา เฉลี่ยพื้นที่ก่อสร้างที่พักอาศัยประมาณ 152,730 ตารางเมตร และ

มีมากกว่า 4 อาคาร เช่น เขตที่พักอาศัยในกัวลาลัมเปอร์ซีดีเซนต์เตอร์ ในระยะพัฒนาระยะแรกนั้นมีเพียง 2 อาคารเท่านั้น ซึ่งอีก อาคารจะเป็นการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2008

ศูนย์กลางการประชุมและแสดงสินค้าใกล้เมืองศูนย์กลางท่าอากาศยาน จากกรณีศึกษาที่ตั้งห่างจากสนามบินเฉลี่ยประมาณ 16 นาที บนพื้นที่ 124 ไร่ ประมาณ 33% ของพื้นที่โครงการทั้งหมด ประกอบไปด้วยศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า ค่าเฉลี่ยพื้นที่ก่อสร้างอาคารประมาณ 69,774 ตารางเมตร รวมถึงศูนย์การค้า สำนักงาน และโรงแรม ซึ่งอย่างน้อยควรประกอบไปด้วยโรงแรมหรูห้า ดาว และโรงแรมธุรกิจ ระดับ 4 ดาว ชั้นต่ำจำนวน 400 ห้อง พื้นที่โดยรอบควรติดกับสิ่งอำนวยความสะดวก หรือย่านใกล้เคียงที่สามารถเดินด้วยเท้าได้ เพื่อกระจายความหนาแน่นและกิจกรรมให้กับพื้นที่อื่น ๆ และจำเป็นที่ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจำเป็นต้องใกล้กับโรงแรม และศูนย์การค้า นอกจากนี้การมีพื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่จอดรถสามารถใช้เป็นลานกิจกรรมกลางแจ้งชั่วคราว หรือเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติได้ ดังภาพที่ 2.68 การเดินทางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศสิงคโปร์ สามารถเดินด้วยเท้าไปตามที่ต่าง ๆ ได้ด้วยทางเดินอุโมงค์ใต้ดินที่มักเป็นห้างสรรพสินค้า และทางเดินลอยฟ้า หรือทางเดินบนดิน ภายใน 15 นาที เป็นต้น

ภาพที่ 2.68

ผังเส้นทางสัญจร โครงการเอเชียคอนเวนชันซิตี

ที่มา: Asia's ConVentioin City, 2005.

ตารางที่ 2.13

จำนวนพื้นที่ภายในโครงการศูนย์การประมงและแสดงสินค้านานาชาติใกล้ท่าอากาศยานนานาชาติ

โครงการ	ระยะเวลา เดินทาง จาก สนามบิน (นาทึ)	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	ศูนย์การประมงและ แสดงสินค้านานาชาติ			พาณิชย์- กรรม		อาคารสำนักงาน		โรงแรม		ที่พักอาศัย		อื่นๆ	รวมพื้นที่ ก่อสร้าง ทั้งหมด (ตร.ม)	งบประมาณ การก่อสร้าง เฉพาะศูนย์ ฯ ครบวงจร (ล้านบาท)
			พื้นที่ ไร่	%	พื้นที่ ก่อสร้าง (ตร.ม)	พื้นที่ ก่อสร้าง (ตร.ม)	จำนวน อาคาร	พื้นที่ ก่อสร้าง (ตร.ม)	จำนวน อาคาร	จำนวน ห้อง	พื้นที่ ก่อสร้าง (ตร.ม)	จำนวน อาคาร	พื้นที่ ก่อสร้าง (ตร.ม)			
1 คู่มือเวิร์ด เทรคเรเตอร์	15	400	200	50	91,000	-	2	163,800	2	622	94,550	7	84,000	-	433,350	ไม่ระบุ
2 เอเชียคอน เวนชั่นซิตี	20	200	73	37	100,000	100,000	5	300,000	-	-	-	-	-	-	500,000	80,000
3 กัวลาลัมเปอร์ ซิตีเทรเตอร์	25	262	19	7	29,000	139,400	3	463,760	2	1,214	107,000	2	67,000	พิพิธภัณฑ์ สัตว์น้ำ	806,160	ไม่ระบุ
4 สกายซิตี	5	360	105	29	101,000	100,000	2	30,000	2	560	48,720	-	-	สนาม กอล์ฟ	279,720	10,400
5 ธงโอดีตี	15	237	98	41	27,872	174,707	5	329,804	2	1,220	113,342	10	325,161	-	970,886	49,400
ผลรวม	80	1,459	494.1	-	348,872	514,107	17	1,287,364	8	3,616	363,612	19	476,161	-	2,990,116	ไม่ระบุ
ค่าเฉลี่ย	16	292	99	33	69,774	128,527	3.4	257,473	2	904	90,903	4.75	158,720	-	705,397	46,600
ค่าต่ำสุด	5	200	19	7	27,872	100,000	2	30,000	2	560	48,720	2	67,000	-	279,720	10,400

2.3 พัฒนาการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าในประเทศไทย

การจัดนิทรรศการในประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อใดไม่มีเวลาระบุได้แน่ชัด แต่ในสมัยรัชการที่ 5 ประเทศไทยได้เข้าร่วมการจัดนิทรรศการโลกเป็นจำนวนหลายครั้งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่การสร้างอาคารรูปแบบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าในประเทศไทยแห่งแรก ได้แก่ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์นั้น สร้างขึ้นเพื่อรองรับการประชุมผู้ว่าธนาคารโลก ซึ่งพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารรองรับการประชุมเป็นหลัก แต่ต่อมาจึงมีการสร้างศูนย์การแสดงสินค้าไบเทค และศูนย์แสดงสินค้าอิมแพคในภายหลัง ที่สามารถรองรับทั้งกิจกรรมการประชุมและการแสดงสินค้าขึ้นได้ กอปรกับยุคสมัยที่การตลาดที่เน้นการเข้าถึงลูกค้าโดยไม่ใช้สื่อ (below – the – line) เช่น การจัดแสดงสินค้า กำลังเป็นที่นิยม และสามารถสร้างเงินตราจากต่างประเทศไหลเวียนสู่ประเทศไทยได้ เป็นจำนวนหลายล้านบาทต่อการจัดหนึ่งครั้ง จึงทำให้รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจการจัดนิทรรศการและการประชุม ในการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจระดับมหภาคได้อย่างมหาศาล จึงทำให้เกิดโครงการรูปแบบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติเพิ่มขึ้นในแต่ละภาคซึ่ง พัฒนาการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าในประเทศไทย มีความเป็นมา ดังนี้

- 1) ที่มาของธุรกิจการจัดนิทรรศการในประเทศไทย
- 2) ที่มาของการสร้างโครงการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทย
- 3) การสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทย

2.3.1 ที่มาของธุรกิจการจัดนิทรรศการในประเทศไทย

วรรณ ศิลปะอาชา (2546) กล่าวว่า ในอดีตประเทศไทยมีการติดต่อกับต่างประเทศ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา เรื่อยมาจน ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยในระยะเริ่มแรกติดต่อกับค้าขายกัน โดยวิธีแลกเปลี่ยนสินค้ากัน (barter trade) ต่อมาได้พัฒนาระบบเงินตราขึ้น เพื่อเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน การประกอบธุรกิจด้านต่าง ๆ เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการติดต่อกิจการกับต่างประเทศมากขึ้น จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการมากขึ้น การจัดนิทรรศการหรืองานแสดงสินค้าจึงเริ่มเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นเครื่องมือทางการตลาดอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถก่อให้เกิดมูลค่าของการซื้อขายอย่างมากจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดงานเพื่อส่งเสริมการค้าและการเกษตรของประเทศคือ “การแสดงผลกรรมและพานิชการ” จัดขึ้นที่บริเวณทั้งของวังสระปทุมในปัจจุบัน โดยมีการแสดงพันธุ์ข้าวทั่วราชอาณาจักร พิษผลทางการเกษตรที่สำคัญ ๆ เครื่องอุปโภค บริโภค งานหัตถกรรม และเครื่องจักรกลการเกษตร และการแสดงนี้ยังได้รับความนิยมสืบทอดต่อมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ต่อมาได้มีการจัดแสดงสินค้าตามงานวัด ศาลากลางจังหวัด สนามหลวง สวนลุมพินีวัน สวนอัมพร สนามกีฬา เป็นต้น ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการระดับท้องถิ่น ต่อมาเมื่อธุรกิจของประเทศเจริญขึ้น ธุรกิจขยายตัวสู่ตลาดนานาชาติจึงเริ่มมีการจัดงานแสดงสินค้าในบริเวณโรงแรม และศูนย์แสดงสินค้าต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมารองรับการจัดงานแสดงสินค้าทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เช่น บางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค และศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมพญา เป็นต้น ตัวอย่างของการจัดนิทรรศการหรืองานแสดงสินค้าของประเทศไทยระดับท้องถิ่น และระดับชาติ และระดับนานาชาติในประเทศไทย เช่น งานกาชาดประจำปี งานนิทรรศการด้านศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ และงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก 2538 (Worldtech' 95 Thailand) เป็นต้น

ส่วนการเข้าร่วมแสดงสินค้านานาชาติของประเทศไทยพบหลักฐานได้จากเอกสารสมัยรัชกาลที่ 5 ของกองจดหมายเหตุแห่งชาติเรื่อง พิพิธภัณฑสถานหุลยส์ และเรื่องเดอะเวิลด์แฟร์ เซนต์หุลยส์ (The World's Fair St. Louis) พบว่าในรัชการพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการในต่างประเทศหลายครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ทั้งทางด้านการเมือง การค้า และการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่ปรากฏ งานนิทรรศการนานาชาติที่ประเทศไทยเข้าร่วมพอสืบได้ดังนี้

พ.ศ. 2447 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติ ณ เมืองเซนต์หุลยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา นับเป็นการเข้าร่วมงานมหกรรมโลกเป็นครั้งแรก และทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของอารยประเทศทั้งยุโรปและอเมริกา งานมหกรรมครั้งนั้นคือ หุลยส์เซียนาเพอร์เซด เอกชิโปซิชั่น (The Louisiana Purchase Exposition) งานนี้จัดขึ้นเพื่อเป็นการระลึกและเฉลิมฉลองในวาระที่มลรัฐหุลยเซียนาที่เข้าร่วมเป็นรัฐหนึ่งของสหรัฐอเมริกาครบ 100 ปี และสหรัฐอเมริกาได้เชิญประเทศไทย เข้าร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศไทยต่อนานาประเทศทั่วโลก แต่ในยุคนั้นทางประเทศไทยแปลความหมายของคำว่างงานแสดงสินค้า เอกชิโปซิชั่น (exposition) และ เอกชิฮิบิชั่น (exhibition) ว่า พิพิธภัณฑสถาน แต่ในปัจจุบันใช้คำว่าพิพิธภัณฑสถานในความหมายของมิวเซียม (museum) ซึ่งสิ่งของที่

จัดเตรียมไปแสดงในครั้งนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตจากการเพาะปลูก งานหัตถกรรมของป่า เครื่องอาวุธโบราณ ผลผลิตด้านสิ่งทอ ตัวอย่างแร่ธาตุ หนังสือโคลง ฉันท์ รวมทั้งยานพาหนะต่าง ๆ เช่น เกวียน ล้อขับเคลื่อน เป็นต้น จากการเข้าร่วมงานมหกรรมในครั้งนี้ ความสำเร็จที่เกิดขึ้น อาจไม่สามารถนับเป็นตัวเงินได้ แต่เชื่อว่าจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศและน่าจะมีชาตตะวันตกจำนวนมากเริ่มเข้ามาค้าขายกับประเทศไทยในสมัยนั้น

พ.ศ. 2501 ประเทศไทยเข้าร่วมงานบริษัทเซลส์ยูนิเวอร์แซลแอนดิอินเตอร์เนชันแนลเอ็กซิบิชั่น (The Brussel's Universal and International Exhibition) ปี ค.ศ. 1958 โดยแสดงถึงความโดดเด่นและแปลกตาของสถาปัตยกรรมของวัดประเทศไทย

พ.ศ. 1962 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติ เดอะเซนจูรีทเว็นตีเฟิร์สเอ็กซิบิชั่น (The Century 21 Exposition) หรือซีแอตเทิลเวิลด์ส์แฟร์ (Seattle World's Fair) ปี ค.ศ. 1962 ที่เมืองซีแอตเติล ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมากโดยสร้างศาลาจัตุรมุขจำลองการเข้าร่วมงานครั้งนี้ ซึ่งใช้งบประมาณค่อนข้างสูง

พ.ศ. 2510 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติที่ประเทศแคนาดา คือ เดอะยูนิเวอร์แซลแอนดิอินเตอร์เนชันแนลเอ็กซิบิชั่น (The Universal and International Exposition) ปี ค.ศ. 1967 โดยรัฐบาลไทยก็ยังคงใช้ศาลาไทยเป็นจุดเด่นของการจัดแสดงโดยเสนอในลักษณะอาคารประเพณี (traditional building) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของงานคือมนุษยกับโลก

พ.ศ. 2513 ประเทศไทยได้เข้าร่วมงานเอ็กซโป 70 (Expo' 70) ที่เมืองโอซาก้าประเทศญี่ปุ่น โดยยังคงใช้ศาลาไทยเป็นจุดเด่นในการเข้าร่วมงาน แต่ออกแบบใหม่ซึ่งไม่หรูหราเหมือนครั้งที่แสดงที่เมืองซีแอตเติล หลังจากการเข้าร่วมมหกรรมในครั้งนี้ ทำให้คำว่า เอ็กซโป และมหกรรมแพร่หลายและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในสังคมไทย

พ.ศ. 2528 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติที่เมืองซีอูบะ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีแนวคิดของงานคือ “เทคโนโลยีอันเป็นสื่อระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ” โดยรัฐบาลไทยจัดนิทรรศการด้านการแสดงเทคโนโลยีโบราณของไทยเข้าร่วมแสดง งานมหกรรมครั้งนี้ช่วยส่งเสริมให้จังหวัดภูเก็ตมีชื่อเสียงโด่งดัง และกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก ด้วยการนำเสนอถึงความงดงามของธรรมชาติ คือ แสงแดด หาดทราย และทะเล (sun sea and sand) ของภูเก็ตสมัยนั้น

พ.ศ. 2529 ประเทศไทยร่วมงานมหกรรมโลกที่เมืองแวนคูเวอร์ประเทศแคนาดา ซึ่งแนวคิดของงานในครั้งนั้นคือ เวิลด์อินโมชันเวิลด์อินทัช (World in Motion World in Touch) ซึ่งเป็นด้านคมนาคมและการสื่อสาร มีการออกแบบสร้างศาลาไทยที่เน้นศิลปวัฒนธรรมและใช้ของ

เก่าของไทย และแนวคิดในการคมนาคมและสื่อสารในยุคก่อน เช่น การคมนาคมทางบกจะใช้ราชรถจำลองและช้าง ส่วนทางน้ำใช้เรือสุพรรณหงส์จำลอง พร้อมทั้งฉายวีดิทัศน์ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เป็นฉากหลังและสื่อให้เห็นว่าเรือลำนี้ยังใช้งานได้อยู่ในปัจจุบัน ส่วนการสื่อสารทางอากาศใช้หม่องและระฆังเป็นสัญญาณบอกเวลา

พ.ศ. 2535 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติที่เมืองเซวิลญา ประเทศสเปน เนื่องในวาระฉลองการค้นพบทวีปอเมริกาครบรอบ 500 ปี โดยมีแนวคิดของงานในครั้งนี้คือ “ปีแห่งการค้นพบ” (The Age of Discovery) ส่วนแนวคิดในการสร้างศาลาไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนี้ จะอิงสังขารทางพุทธศาสนาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของงาน ที่เน้นการแสวงหาเพื่ออนาคต กาล โดยใช้โครงสร้างของ ภูเขาทองและโลหะปราสาทเป็นแบบที่ทำให้ดูสมัยใหม่ไม่เน้นการประดับประดาอลวดลายต่าง ๆ ส่วนภายในนิทรรศการจะเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นหาตนเองและเรื่องราวประวัติศาสตร์ไทย นำเสนอใหม่ในรูปแบบของจิตรกรรมฝาผนังแต่วาดในรูปแบบใหม่ คือ ผสมระหว่างศิลปะไทยกับรูปภาพปัจจุบัน

พ.ศ. 2536 ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติ จัดขึ้น ณ ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งการเข้าร่วมงานในครั้งนี้รัฐบาลไทยได้มอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบในการจัดงานแทนกระทรวงพาณิชย์ เนื่องจากแนวทางที่บีไออี (BIE) กำหนดคือ การแสดงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา และแนวทางการปรับปรุงการใช้วิทยาการ และนำกลับมาใช้ใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพของแต่ละประเทศ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของงาน คือ เส้นทางสายใหม่สู่การพัฒนา ในงานนี้ประเทศไทยต้องแสดงศักยภาพของประเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อนานาชาติประเทศมากกว่าการเน้นความหรูหรา อลังการด้วยของโบราณและงานศิลปะโบราณอย่างในครั้งที่ผ่าน ๆ มา

จากวิวัฒนาการของการเข้าร่วมงานมหกรรมนานาชาติของประเทศไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า การจัดงานมหกรรมนานาชาติในช่วงแรกจะมีเป้าหมายเชิงพาณิชย์ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อประเทศเจ้าภาพและประเทศอื่น ๆ ที่เข้าร่วมงาน ต่อมาได้เริ่มมีการเน้นถึงพัฒนาการของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมต่าง ๆ จนในปัจจุบันการจัดงานมหกรรมนานาชาติเริ่มมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เน้นการศึกษาเพื่อมนุษยชาติและสังคมโลกโดยส่วนรวม ประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมงานต่างมีความเห็นว่า การศึกษา วิทยาการ การพาณิชย์ย่อมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2.3.2 ที่มาของการสร้างโครงการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทย

จากจุดประสงค์การประชุมสภาผู้ว่าราชการโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ในปี 2534 ทำให้เกิดการสร้างศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ขึ้นมา เพื่อรองรับการประชุมดังกล่าว ซึ่งถือว่าการสร้างอาคารอเนกประสงค์ รูปแบบศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าที่ใหญ่ที่สุด พื้นที่ภายในอาคารมากถึง 65,000 ตารางเมตร และสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งอาคารรูปแบบนี้ยังไม่มีเป็นที่รู้จักดีในหมู่นักออกแบบ หรือประชาชนทั่วไป และการใช้งานในช่วงแรกนั้นจะใช้เพื่อรองรับกิจกรรมของทางรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ แต่ใน พ.ศ. 2540 บริษัท ปรินทรี จำกัด ได้ริเริ่มโครงการศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค (Bangkok International Exhibition & Convention Center) จุดประสงค์เพื่อรองรับการแสดงสินค้าและการประชุมนานาชาติอย่างแท้จริง ทั้งงานแสดงและการประชุมที่จัดขึ้นจากทางภาครัฐ และภาคเอกชน และ ใน พ.ศ. 2541 บริษัทบางกอกแลนด์ จำกัด ได้สร้างโครงการอิมแพค ณ เมืองทองธานี จังหวัดปทุมธานี ที่ประกอบไปด้วยอารีน่า และโถงอเนกประสงค์เพื่อรองรับสนามกีฬาในร่ม และสนามกีฬากลางแจ้งเพื่อรองรับการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ซึ่งต่อมา หลังสิ้นสุดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ก็ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการแสดงสินค้า และขยายพื้นที่ข้างเคียงเพื่อสร้างศูนย์ประชุม ซึ่งศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในช่วงแรกของประเทศไทย ทั้งศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค และศูนย์การค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี นับว่าเป็นต้นแบบที่สำคัญยิ่ง อันเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งโครงการศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติของประเทศไทย

แต่ในช่วง พ.ศ. 2538 - 2542 เนื่องด้วยเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทยนั้นอยู่ในขั้นวิกฤต ทำให้การหมุนเวียนของเงินตรา ทั้งในประเทศและนอกประเทศลดน้อยลง อันเป็นผลทำให้การจัดงานแสดงสินค้าและการประชุมนั้นมีน้อยครั้ง และไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากประชาชนลดการใช้จ่าย ผสมกับบริษัทการค้า บริการ ผู้ขายสินค้าต่าง ๆ ไม่รู้จักศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติรวมถึงการตลาดแบบบีโลวเดอะไลน์ดี ซึ่งในขณะนั้นประชาชนและผู้ขายทั่วไปนิยมจัดงานและซื้อของในลักษณะงานแฟร์ ที่เป็นการตั้งบูทขายสินค้าซึ่งจัดในบริเวณสวนอัมพรและสี่แยกพระราม 9 จึงทำให้ธุรกิจการจัดประชุมและนิทรรศการนั้นไม่ประสบความสำเร็จและเฟื่องฟูนัก ทั้งเจ้าของโครงการ บริษัทผู้จัดงาน ผู้ออกนิทรรศการ และผู้ชมงาน

จนใน พ.ศ. 2547 ธุรกิจการจัดงานนิทรรศการมีแนวโน้มที่ดีขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นศูนย์จัดประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ รวมถึงธุรกิจต่อเนื่อง เช่น ผู้จัดงาน ผู้รับเหมาสร้างคูหา บริษัทจัดหาฟรีเซนเดอร์ นอกจากนี้ จากรายงานของนิตยสารบิซวีค (2547) พบว่า“ศูนย์จัดประชุม

และแสดงสินค้าหลัก ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และศูนย์การค้าและการประชุมอิมแพค มีอัตราการใช้พื้นที่ของทั้งสองศูนย์สูงเกินกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และยอดสำรองพื้นที่บางศูนย์สำหรับปี พ.ศ. 2548 มีถึง 80 เปอร์เซ็นต์" โดยมีอัตราการขยายตัวของธุรกิจเฉลี่ยขั้นต่ำปีละ 12 – 15 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เจ้าของโครงการไม่ว่าภาครัฐ หรือเอกชนมีแนวโน้มในการขยายพื้นที่แสดงสินค้า และการสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติใหม่ ไม่ว่าศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค ขยายพื้นที่ถึง 60,000 ตารางเมตร คาดว่าจะเสร็จสิ้นในปี 2548 และศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่การใช้สอยภายในประมาณ 60,000 ตารางเมตร

2.3.3 การสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทย

ปัจจุบันการสร้างศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในประเทศไทยที่สร้างเสร็จแล้วและใช้งานอยู่ มีเพียง 3 ศูนย์ คือ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ (ภาพที่ 2.69) ซึ่งเดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุมเป็นหลัก แต่ในภายหลังได้ปรับเปลี่ยนการใช้งานให้รองรับการแสดงสินค้า ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค (ภาพที่ 2.70) และศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค (ภาพที่ 2.71) และที่กำลังก่อสร้างปัจจุบัน คือ ศูนย์ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ (ภาพที่ 2.72) ส่วนศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดสงขลา (ภาพที่ 2.73) และศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดภูเก็ต (ภาพที่ 2.74) กำลังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

โครงการรัฐ พ.ศ. 2534 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

โครงการเอกชน พ.ศ. 2540 ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค

โครงการเอกชน พ.ศ. 2541 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค

โครงการรัฐ พ.ศ. 2550 ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดเชียงใหม่

โครงการรัฐ ไม่ระบุ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดสงขลา

โครงการรัฐ ไม่ระบุ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดภูเก็ต